

ՏՈԿՈՍԱԴՐՈՒՅՔԻ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

2006 թ. փետրվարի 3-ի առաջին եռամսյակի կանխատեսումների և դրամավարկային քաղաքականության ուղղությունների վերաբերյալ

2006 թ. փետրվարի 3-ի ՀՀ ԿԲ խորհրդի նիստին մասնակցում էին ՀՀ ԿԲ նախագահ Ս. Սարգսյանը, խորհրդի անդամներ Ա. Սարիբեկյանը, Վ. Մովսիսյանը, Ա. Նորենկյանը, Կ. Մինասյանը, Վ. Գաբրիելյանը:

ՀՀ ԿԲ խորհրդի կողմից դրամավարկային քաղաքականության ուղղությունների վերաբերյալ որոշման կայացմանը նախորդեց 2005 թ. ընթացքում տնտեսական իրավիճակի վերլուծության և 2006 թ. կանխատեսումների ներկայացումը: Ինչպես 2005 թ. տվյալները, այնպես էլ 2006 թ. կանխատեսումները ներառում էին տնտեսության իրական, արտաքին, հարկաբյուջետային և դրամավարկային հատվածների զարգացումները, ինչպես նաև հավանական ռիսկերը ապագայի համար:

Ըստ ԿԲ կանխատեսումների, շուկայի սպասումների ներքո ձևավորվող տոկոսադրույքների անփոփոխ մակարդակի պահպանման վարկածի պայմաններում, 2006 թ. դեկտեմբերին 2005 թ. դեկտեմբերի նկատմամբ գնաճը կկազմի 3-4% (տես Հավելված 1): Կանխատեսումների ենթատեսքատում գնահատվել են տնտեսության առանձին հատվածների ազդեցությունները 2005 թ. գնաճի, այնպես էլ 2006 թ. գնաճի կանխատեսված ցուցանիշի վրա:

2005 թ. զարգացումները

Ըստ ԱՎԾ տվյալների, 2005 թ. դեկտեմբերին 2004 թ. դեկտեմբերի նկատմամբ գրանցվել է 0.2% գնանկում, որը հիմնականում պայմանավորված է եղել սպառողական զանազան ապրանքային ապրանքների (որոնց տեսակարար կշիռը կազմում է գրեթե 66%) գների նվազմամբ, մինչդեռ ոչ ապրանքային ապրանքների և ծառայությունների ինդեքսն ավելացել են համապատասխանաբար 2.4% և 1.5%:

Գնանկումը պայմանավորող հիմնական գործոնները գյուղատնտեսական մթերքների գների և ներմուծված ապրանքների գների նվազումներն են: Իրական աշխատավարձերի առաջանցիկ աճն արտադրողականության համեմատությամբ էական ազդեցություն չի թողել գնաճի ընդլայնման ուղղությամբ՝ պայմանավորված տնտեսության հիմնական ճյուղերում արտադրանքի ինքնարժեքում աշխատավարձերի ցածր տեսակարար կշիռով: Տնտեսության հարկաբյուջետային հատվածը տարվա կտրվածքով, ընդհանուր առմամբ, չեզոք ազդեցություն է թողել գնաճի վրա (տարվա երկրորդ կեսի ընդլայնողական վարքագծի ազդեցությունը կդրսևորվի 2006 թ. առաջին կիսամյակի ընթացքում), իսկ դրամավարկային ցուցանիշների ծրագրային մակարդակների զգալիորեն բարձր աճերը որոշ շափով մեղմել են գնանկումը 2005 թ. ընթացքում (լազային ընդլայնողական ազդեցություն կարձանագրվի 2006 թ. առաջին կիսամյակի ընթացքում): Ավելի ծավալուն վերոնշյալ զարգացումները կներկայացվեն 2005 թ. երկրորդ կիսամյակի «Գնաճը Հայաստանի Հանրապետությունում» պարբերականում:

2006 թ. կանխատեսումները

Իրական հատված

Կանխատեսվել է ՀՆԱ ավելի քան 10% իրական աճ, որի կառուցվածքում 2006 թ. կպահպանվեն արդյունաբերության և ծառայության ոլորտների նախորդ տարիների աճի տեմպերը, իսկ շինարարության աճի տեմպերը դանդաղ կնվազեն՝ նախորդ տարիներին արձանագրված բավականին բարձր աճի տեմպերից հետո: Ինչ վերաբերում է գյուղատնտեսության ոլորտի աճին, այստեղ աճի տեմպն ավելի համեմատ կլինի (3.5%)՝ նախորդ տարիների բարձր աճի (2004-05 միջինը՝ 12.8%) տեմպերի համեմատ: Հատկապես վերջինս ընդլայնողական ազդեցություն կթողնի գների մակարդակի վրա:

Շինարարության և արդյունաբերության ոլորտների աճը վերջին տարիներին ուղեկցվել է գործազրկության նվազմամբ և արտադրողականության աճով: Նշված երկու գործոնները հանդիսացել են իրական աշխատավարձերի աճի պատճառ, որը կանխատեսվում է նաև 2006 թ. համար: Սա նույնպես ընդլայնողական ազդեցություն կարող է թողնել գների մակարդակի ձևավորման վրա, եթե ավելի արագ տեմպերով չաճի արտադրողականությունը:

Բնական զազի սակագներ

Միաժամանակ, գների վրա ընդլայնողական ազդեցություն կարող է թողնել բնական զազի սակագների սպասվող աճը: Ընդ որում, ազդեցությունը լինելու է ինչպես ուղղակի,

սպառողական զամբյուղի վրա, այնպես էլ անուղղակի՝ արտադրության ծախքերի ավելացման միջոցով: Գնաճի կանխատեսման մեջ ներառված է մասնուլում քննարկվող սակագների ուղղակի աճի ազդեցությունը՝ սպառողական զամբյուղում դրա տեսակարար կշռի չափով, սակայն անուղղակի ազդեցության չափը դեռևս հնարավոր չէ գնահատել: Անուղղակի ազդեցություն կլինի ինչպես հետագայում ակնկալվող էլեկտրաէներգիայի սակագների աճի միջոցով, այնպես էլ բնական գազ սպառող ձեռնարկությունների կողմից թողարկվող ապրանքատեսակների ինքնարժեքի ավելացման արդյունքում դրանց գների աճի միջոցով՝ որոշակի լագով:

Արտաքին հատված

Կանխատեսվում է նախորդ տարվա նկատմամբ մասնավոր հատվածի տրանսֆերտների աճի տեմպերի դանդաղում, ինչպես նաև ընթացիկ հաշվի դեֆիցիտի խորացում, որի պայմաններում ակնկալվում է, որ ՀՀ դրամն ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ կարժևորվի ավելի դանդաղ տեմպերով, որն էլ իր հերթին կպայմանավորի սպառողական զամբյուղում ներմուծվող ապրանքատեսակների գների վրա դեֆլյացիոն ճնշումների բացակայությունը:

Փող և վարկ

2005 թ. ընթացքում գնանկումը կրել է առավելապես ոչ մոնետար գործոնների ազդեցությունը, և քանի որ տնտեսությունում առկա էր փողի նկատմամբ գնաճային ճնշումներ չառաջացնող պահանջարկի աճ՝ պայմանավորված դրամայնացման աճով, երկրորդ կիսամյակում բյուջեի ընդլայնողական վարքագծով և այլ գործոններով, ԿԲ-ն ավելացրել է փողի առաջարկը բավականի բարձր տեմպերով: Սա մի կողմից պարզապես չեզոքացրել է ավելի մեծ գնանկման դրսևորումները, մյուս կողմից՝ կուտակել է գնաճային մեծ ներուժ, որը կդրսևորվի 2006 թ.: Ընդ որում, 2005 թ. երկրորդ կիսամյակի փաստացի և 2006 թ. համար ծրագրված հարկաբյուջետային քաղաքականությունը նույնպես ընդլայնողական ազդեցություն է ունենալու 2006 թ. գնաճի վրա:

Կանխատեսվում է շուկայի սպասումների ներքո ձևավորվող տոկոսադրույքների անփոփոխ մակարդակի պահպանման վարկածի պայմաններում դրամային և փողի ագրեգատների էական աճ՝ պայմանավորված տնտեսության վարկավորման և կանխիկի նախորդ տարվա աճի տեմպերի պահպանմամբ: Փողի ագրեգատների աճերը ձևավորվել են տնտեսության այլ հատվածների զարգացումների ներքո և ընդլայնող ազդեցություն կթողնեն գնաճի վրա:

Ամփոփում

2006 թ. փետրվարի 3-ի ՀՀ ԿԲ խորհրդի նիստում քննարկվեցին գնաճի վրա տնտեսական հիմնարար գործոնների և շուկայի սպասումների ազդեցությունները: Խորհուրդն իրատեսական համարեց, որ 2006 թ. կշարունակվի նախորդ տարիներից եկող երկնիշ տնտեսական աճը, որը՝ համակցվելով տարվա ընթացքում համաշխարհային շուկայում և տարածաշրջանում էներգակիրների բարձր գների հետ, կարող է առաջացնել գնաճային ճնշումներ, որոնք ստեղծում են իրական նախապայմաններ գնաճի 3% թիրախի գերազանցման ուղղությամբ: Միաժամանակ, առաջադրվեցին որոշ ռիսկեր, որոնք կարող են ավելի ընդլայնողական ազդեցություն ունենալ գնաճի ցուցանիշի վրա:

- Եվրոպական արժույթների նկատմամբ ԱՄՆ դոլարի արժեզրկումը ներմուծվող եվրոպական ապրանքների դոլարային գների թանկացման միջոցով կարող է առաջացնել գնաճային ճնշումներ: Աշխարհաքաղաքական զարգացումների արդյունքում հնարավոր է նաև նավթամթերքների գների աճ: Արդյունքում, ներմուծվող ապրանքների և հատկապես վառելիքի գների սպասվածից բարձր աճի պարագայում առկա կլինեն գնաճի նպատակային ցուցանիշից գերազանցման ռիսկեր:

- 2005 թ. ընթացքում փողի ագրեգատների մեծածավալ աճի լագային ազդեցությունը 2006 թ. գնաճի ցուցանիշի վրա կարող է ունենալ կանխատեսվածից ավելի ընդլայնողական ազդեցություն:

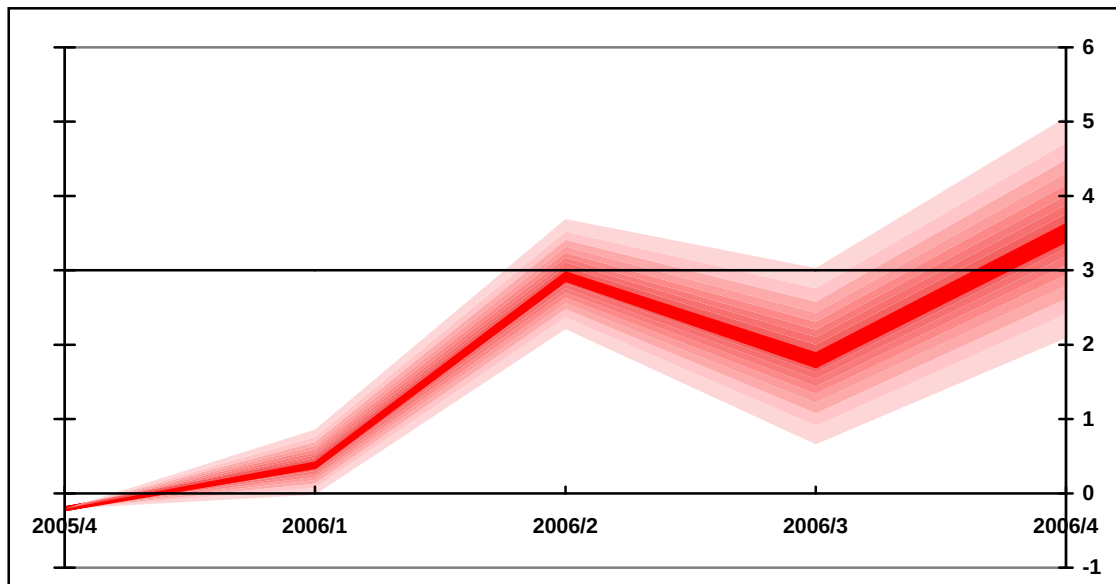
Թերևս, առկա է նաև գնաճի նվազման ուղղությամբ ռիսկ, այն դեպքում, երբ բնակլիմայական պայմանները լինեն սպասվածից ավելի բարենպաստ: Այդ դեպքում գյուղատնտեսության ոլորտի աճը կլինի շատ ավելի բարձր, քան կանխատեսված է, որը, սկսած 2-րդ եռամսյակից, զսպողական ազդեցություն կունենա սպառողական զամբյուղում պարենային ապրանքների գների վրա:

Միաժամանակ, երկարատև ժամանակահատվածում բնականոն գնաճի սպասումները շարունակվում են մնալ ցածր, և ԿԲ խորհուրդը համաձայնվեց, որ գնաճային ճնշումների՝ տարեկան 3% թիրախի գերազանցման ռիսկերը կարող են չեզոքացվել աստիճանաբար:

Այս պարագայում Խորհուրդը որոշեց բարձրացնել ԿԲ ռեսյո (վերաֆինանսավորման) տոկոսադրույքը 0.5 տոկոսային կետով՝ հասցնելով այն 4%-ի, ավանդի և լոմբարդային վարկի տոկոսադրույքները թողելով անփոփոխ՝ համապատասխանաբար՝ 1% և 16%: Միաժամանակ տնտեսության զարգացման հեռանկարների փոփոխության դեպքում Խորհուրդը կանդրադառնա տոկոսադրույքներին՝ գնաճի տարեկան 3 տոկոս թիրախի ապահովման համար:

Հավելված 1

ՍԳԻ-ի տարեկան տոկոսային փոփոխություն

Տարբեր միջակայքերում գնաճի ցուցանիշի գտնվելու հավանականությունները
(2006 թ. դեկտեմբերը 2005 թ. դեկտեմբերի նկատմամբ)

Գնաճ	մինչև 1%	1%- 2%	2%- 3%	3%- 4%	4%- 5%	5%-ից ավելի
Հավանականություն	< 1	4	23	42	25	5

ԿԲ մամուլի ծառայություն